

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege privind decarbonizarea sectorului de încălzire și răcire, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

În contextul angajamentelor asumate de România prin Reforma 6, Jalonul 128 din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care vizează decarbonizarea accelerată a sectorului de încălzire și răcire, prezentul proiect de lege introduce o serie de reforme structurale menite să îndeplinească aceste cerințe. Obiectivul general al legii este crearea cadrului legal necesar tranziției către surse de energie mai curate în încălzire/răcire, stimulând dezvoltarea durabilă la nivel local, generând noi locuri de muncă „verzi” și reducând emisiile de gaze cu efect de seră ale sectorului. Totodată, proiectul răspunde explicit jaloanelor din PNRR prin clarificarea responsabilităților instituționale, centrale și locale, și îmbunătățirea guvernancei corporative la operatorii termici, diversificarea mixului energetic cu reducerea ponderii biomasei forestiere și biomasei agricole, precum și consolidarea rolului prosumatorilor. inclusiv prin mecanisme de compensare cantitativă a energiei livrate în rețea.

Proiectul de lege aduce claritate instituțională într-un domeniu vital pentru securitatea energetică a României. Astfel, se statuează expres rolul Ministerului Energiei ca autoritate publică centrală coordonatoare a gestionării sistemelor centralizate de încălzire și răcire, cu atribuții de elaborare a politicilor naționale în domeniu, în colaborare cu alte ministere de linie. Astfel, Ministerul Energiei va stabili, prin Planul Național Integrat Energie-Schimbări Climatice (PNIESC), ținte naționale privind creșterea ponderii energiei regenerabile în termoficare și va propune politicile necesare atingerii acestora. În paralel, se introduc obligații clare pentru unitățile administrativ-teritoriale cu peste 20.000 locuitori de a elabora și actualiza din 2026 planuri locale de încălzire și răcire, integrate cu scenarii de tranziție energetică, pe care să le comunice Ministerului Energiei. Pentru protejarea investițiilor publice realizate în sistemele centralizate modernizate, autoritățile locale vor stabili zone unitare de încălzire și răcire prin hotărâri ale consiliilor locale, promovând în fiecare zonă o singură soluție tehnică optimă de încălzire și răcire. De asemenea, unitățile administrativ-teritoriale vor derula programe de sprijin pentru bransarea consumatorilor (inclusiv a instituțiilor publice precum școli, spitale) la sistemele centralizate și vor adapta planurile de urbanism după principiul „eficiența energetică înainte de toate”. Această delimitare a competențelor între centru și local reprezintă o noutate bine-venită, asigurând un cadru coerent

de cooperare și eliminând suprapunerile sau lacunele de responsabilitate administrativă. În plus, proiectul extinde regulile de guvernare corporativă prevăzute de OUG nr. 109/2011 și la operatorii serviciilor publice de alimentare cu energie termică în sistem centralizat. Această măsură nou-introdusă urmărește profesionalizarea și depolitizarea conducerii acestor operatori termici, prin aplicarea principiilor de transparență și eficiență corporativă, contribuind la îmbunătățirea performanței serviciilor de termoficare și la atragerea de investiții.

Un pilon central al reformei îl constituie gestionarea durabilă a biomasei folosite pentru încălzire, pentru a preveni efectele negative asupra biodiversității. Legislația modificată întărește rigorile de sustenabilitate în ceea ce privește sectorul de încălzire și răcire. Astfel, la nivel de planificare locală, studiile de potențial privind resursele regenerabile trebuie să ia în considerare prevenirea oricărui impact negativ al utilizării bioenergiei asupra biodiversității și fondului forestier. Aceste prevederi noi aliniază cadrul intern la cerințele europene actuale, inclusiv directivele privind energia regenerabilă – RED II/III – și Regulamentul LULUCF, și creează bazele legale pentru o utilizare sustenabilă și trasabilă a biomasei, reducând riscul de degradare a ecosistemelor forestiere. Nu în ultimul rând, legea transpune în dreptul românesc un principiu consacrat și la nivelul RED III, utilizarea în cascadă a materialului lemnos, cu prioritizarea utilizării industriale în produse cu valoare adăugată mare. Conform analizelor de specialitate, conformitatea cu standardele UE privind sustenabilitatea biomasei ajută direct la diminuarea impactului negativ potențial asupra biodiversității și calității pădurilor, obiectiv urmărit de Jalonul 128.

Necesitatea acestor măsuri devine evidentă dacă privim situația actuală: biomasa (lemnul de foc) rămâne o sursă majoră de încălzire în România, în special în mediul rural. Aproape 90% din gospodăriile rurale și circa 45% din toate gospodăriile la nivel național se încălzesc preponderent cu lemne de foc, aproximativ 13,5 milioane de tone anual, folosite adesea în sobe cu randament scăzut (30-40%), ceea ce se traduce prin consum ridicat și emisii semnificative pentru aceeași cantitate de căldură utilă. Această practică generează atât emisii poluante, cât și o presiune tot mai mare asupra fondului forestier. Chiar și în sistemele centralizate existente, biomasa reprezintă aprox. 81% din sursele regenerabile utilizate la producerea căldurii, astfel că viitorul decarbonizării termoficării depinde de asigurarea unei biomase sustenabile și de identificarea de alternative. Proiectul de lege vine să reglementeze aceste aspecte stringente, asigurând un echilibru între nevoile energetice și protecția mediului. În vederea diminuării dependenței de

combustibili fosili și de lemn în încălzire, legea promovează tranziția către un mix energetic diversificat, bazat pe tehnologii moderne și energie regenerabilă, precum: surse geotermale, pompe de căldură, sisteme de stocare a energiei termice, co/tri-generare înaltă eficiență bazată pe surse regenerabile ș.a. Autoritățile administrației publice centrale și locale vizate sunt obligate ca, începând cu anul 2025, să planifice în bugetele proprii măsuri concrete, inclusiv scheme de sprijin, pentru a introduce soluții alternative de încălzire/răcire, cu scopul declarat de a reduce componenta de biomasă forestieră și de combustibili fosili utilizată de populație. Măsurile de diversificare trebuie să includă cel puțin o tehnologie curată precum pompele de căldură, colectoarele solare sau sisteme de stocare a energiei termice, ori orice altă inovație care contribuie direct la scăderea consumului de lemn de foc în sector.

Pentru monitorizarea progresului, legea introduce un mecanism riguros de raportare și responsabilizare: autoritățile locale trebuie să trimită Ministerului Energiei, începând cu anul 2026, rapoarte anuale detaliate privind măsurile adoptate și calendarul de implementare în vederea diversificării mixului energetic local. Ministerul va centraliza informațiile și va publica anual un raport național privind progresul tranziției verzi în încălzire/răcire, asigurând transparență și comparabilitate. Nerespectarea obligației de raportare atrage sancțiuni corective semnificative: dacă o autoritate locală omit repetat raportarea, alocările bugetare pentru proiecte de eficiență energetică și tranziție verde ale respectivei autorități pot fi reduse cu până la 30% în anul următor, iar unitatea administrativ-teritorială poate fi inclusă într-un program special de monitorizare și asistență tehnică sub coordonarea Ministerului Energiei. Prin aceste pârghii, proiectul de lege se asigură că diversificarea energetică nu rămâne la nivel declarativ, ci se operaționalizează efectiv, accelerând decarbonizarea. Măsura este în deplină concordanță cu țintele strategice ale României și UE: creșterea ponderii energiei regenerabile în alimentarea cu căldură și reducerea emisiilor. Ministerul Energiei va putea stabili și actualiza ținte naționale ambițioase în acest sens prin PNIESC, iar autoritățile locale vor fi instrumente esențiale în atingerea lor.

Un element de modernitate pe care proiectul îl aduce în prim-plan este recunoașterea și stimularea prosumatorilor, consumatorii de energie care își produc singuri o parte din necesarul de energie și pot livra surplusul în rețea. Deși conceptul de prosumator a fost până acum asociat mai ales producerii de energie electrică, prezentul cadru legislativ creează premise și în sectorul

termoficării pentru implicarea activă a utilizatorilor finali. Prin obligarea autorităților locale să includă scheme de sprijin pentru tehnologii verzi destinate populației, precum cele menționate (pompe de căldură, sisteme solare, microcogenerare ș.a.), legea facilitează apariția tot mai multor consumatori activi care își vor putea genera propria căldură sau energie pentru încălzire. Aceste programe locale de sprijin (subvenții, facilități fiscale etc.) vor încuraja gospodăriile să adopte soluții moderne de încălzire sustenabilă, reliefând rolul prosumatorilor în mixul energetic. Mecanismele de compensare cantitativă a energiei livrate, acolo unde este posibil, de pildă în cazul prosumatorilor de energie electrică ce alimentează pompe de căldură, vor asigura că cetățenii producători sunt pe deplin integrați și recompensați corect pe piață, stimulându-i să contribuie la rețea. Această orientare către producția distribuită de energie se aliniază bunelor practici europene: spre exemplu, state precum Polonia, au implementat programe de subvenționare care au crescut numărul de mici producători de energie verde la nivel rezidențial. Prin sporirea rolului prosumatorilor, proiectul de lege răspunde cerinței exprese a Jalonului 128, asigurând participarea directă a cetățenilor la tranziția energetică și creând un ecosistem energetic descentralizat, mai flexibil și inovator.

Totodată, prezenta propunerea legislativă prevede modificarea și completarea Legii nr. 325/2006 în scopul alinierii acesteia la noile cerințe legislative specifice sectorului de încălzire și răcire, precum și pentru rezolvarea unor disfuncționalități sistemice ale serviciului public de alimentare cu energie termică. Astfel, se consolidează rolul Ministerului Energiei, căruia i se clarifică rolul de autoritate publică coordonatoare a sectorului de încălzire și răcire, cu atribuții de strategie, reglementare și colaborare interministerială. Se prevede expres obligația acestuia de a fundamenta alocările bugetare, de a monitoriza periodic indicatorii de performanță ai autorităților locale, de a centraliza date privind potențialul de cogenerare și de a elabora metodologii privind analiza acestui potențial. În același timp, autoritățile locale primesc obligații suplimentare privind evaluarea resurselor regenerabile și bioenergiei în vederea prevenirii impactului negativ asupra biodiversității și pădurilor, consolidând astfel legătura dintre planificarea energetică și protecția mediului.

Pe plan normativ, se introduc instrumente care permit reacții rapide la modificările neprevăzute ale pieței. Se reglementează expres mecanismul de ajustare a tarifelor atunci când costurile variabile cresc sau scad semnificativ, protejând astfel atât operatorii cât și consumatorii finali de

volatilitatea pieței energetice. De asemenea, propunerea legislativă reglementează obligația ANRE de a emite simultan deciziile de aprobare a prețurilor pentru energia termică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și avizele pentru stabilirea, ajustarea și/sau modificarea tarifelor pentru serviciile de transport, distribuție și furnizare, eliminând o disfuncționalitate administrativă frecvent întâlnită în practică: decalajul între momentul recunoașterii prețului de producere și momentul avizării tarifelor de servicii și asigurând astfel un flux unitar de decizie care reduce incertitudinea economică pentru operatori și autoritățile locale.

Totodată, legea introduce o precizare importantă privind metodologia de calcul a pierderilor de energie termică în rețele. Se prevede că aceste pierderi, luate în considerare la aprobarea tarifelor de transport și distribuție, trebuie să rezulte dintr-un audit energetic elaborat de persoane fizice sau juridice autorizate conform legii. În forma actuală, textul nu conținea această cerință expresă, ceea ce putea conduce la estimări arbitrare sau insuficient fundamentate. Auditul energetic devine un instrument obligatoriu de referință, contribuind la o mai mare acuratețe și obiectivitate în stabilirea tarifelor, dar și la responsabilizarea operatorilor în reducerea pierderilor tehnologice.

Având în vedere cele expuse, adoptarea acestui proiect de lege este imperativă și oportună. El reprezintă răspunsul legislativ necesar pentru realizarea Jalonul 128 din PNRR și pentru transformarea structurală a sectorului de încălzire și răcire din România. Noile prevederi vor conduce la un sector termic mai rezilient, verde și eficient, în beneficiul cetățenilor, economiei și mediului, consolidând totodată parcursul european al României în domeniul energiei și climei.

În numele inițiatorilor,

Sebastian-Ioan Burduja

Deputat

Bogdan Ivan

EDUARD - TATIAN MITITELU

CRISTINA PRUNA

ANNA FORTA

Andi Tom

Denis Sandor

INIȚIATORI

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătură
1	BURDUJA SEBASTIAN-ION	PNL	
2.	MITITELU EDOARD-TATIAN	PNL.	
3.	BOOROS ION	PSA	
4	TOHA IULI	PSA	
5.	BOICU SANDA	UDMR	
6.	TECHET MIRCEA	PNL	
7.	SIGHARTAU ROBERT	PNL	
8	ANTAL FORNISTO	UDMR/EMSCA	
9.	ANDREI ALEXANDRU	PNL	
10.	PANDU CIPRIAN	PNL	
11.	PRISCU RAZVAN	PNL	
12.	FOSLOVIC ANDREI	PNL	
13.	NACUTA SORIN	PNL	
14.	GEAL COLIV	P.M.L.	
15.	FIZLEA NITELU	PNL	
16.	ANISIE MONICA CRISTINA	PNL	
17.	PISTRU-POPA GEANINA	PNL.	
18.	CIOBANU ADRIAN	PNL	
19.	OVINIU IITARU	PNL	
20.	PIRTEA HARILEA	PNL	
21.	CRISTINA PRUNA	USR	
22.	COTINESCU AURELIAN	PNL	
23.	NEACSU ANDREEA-FIRUTA	PNL	
	SIGHARTAU ROBERT	PNL	
24.	SERBAN GEORGE	PNL	
25.	CIPRIAN XOLNE	PNL	
26.	CADAR RAZVAN	PNL	

INITIATORI

[illegible]